

ZBOŻA JARE. Nowości w Rejestrze odmian w 2013 r.

Zbożowe nowości

Na początku 2013 roku w COBORU zarejestrowano 11 odmian uprawianych zbóż jarych – 1 odmianę pszenicy jarej oraz 9 odmian jęczmienia i 1 odmianę owsa.

Warunkiem rejestracji nowych odmian jest ich odpowiednia wartość gospodarcza. Odmiany te cechuje bardzo dobra lub dobra plenność oraz zadowalający poziom odporności na choroby i wyleganie. Nie bez znaczenia jest także jakość plonu i jego przydatność do przetwórstwa.

Pszenica jara

W Rejestrze odmian (Ro) znajduje się 27 odmian pszenicy jarej, w tym pięć zagranicznych. Wszystkie odmiany wpisane do Ro są przydatne na cele piekarskie.

- w grupie technologicznej E – pszenica elitarna znajdują się 2 odmiany polskiej hodowli – Torka i Bombona,
- W grupie A – pszenica jakościowa – 20 odmian – Arabella (d. Arabeska), Bryza (ostka), Griwa, Hewilla, Izera, Kandela, Katoda, Koksza, Korynta, KWS Torridon (DE), Łagwa, Monsun (DE), Nawra, Ostka Smolicka (ostka), Parabola, Partyzan (DE), Raweta, Tybalt, Waluta i Żura,
- w grupie B – pszenica chlebowa – 4 odmiany – Banti, Cytra, Trappe (DE) i Zadra (ostka),
- w grupie C – pszenica pozostała (paszowa) – 1 odmiana Radocha. Odmianą wzorcową, w ocenie klasyfikacji wskaźników wartości technologicznej jest odmiana Tybalt.

Nowo zarejestrowane odmiany:

PSZENICA JARA

■ STRUNA

hodowca Małopolska Hodowla Roślin – HBP Sp. z o.o.

Odmiana jakościowa (grupa A). Plenność dobra. Odporność

na mączniaka prawdziwego, rdzę brunatną i septoriozę liści dość duża, na fuzariozę kłosów, choroby podstawy źdźbła i septoriozę plew – średnia. Rośliny dość wysokie (ok. 96 cm), o dość małej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren przeciętna (ok. 41 g), wyrównanie dość małe (ok. 77), gęstość w stanie zsypanym duża do bardzo dużej. Odporność na porastanie w kłosie mała do bardzo małej, liczba opadania dość duża. Zawartość białka duża. Wskaźnik sedymentacyjny SDS bardzo duży. Wydajność ogólna mąki duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

JĘCZMIEN JARY

W Rejestrze odmian (Ro) znajdują się 53 odmiany w tym:

- 30 typu browarnego – Afrodite, Basza, Beatrix, Binal, Blask, Bordo, Class, Conchita, Despina, Godluck, Granal, Henrike, Jersey, Kormoran, KWS Aliciana, Marthe, Mauritia, Nadek, Nuevo, Ser, Poldek, Prestige, Ryton, Sebastian, Serwal, Signora, Stratus, Toucan, Victoriana, Xanadu, Żęglarz,
- 22 typu pastewnego (oplewiony) – Atico, Basic, Boss, Bryl, Ella, Fariba, Frontier, Iron, Justina, Kirsty, Kucyk, KWS Olof, Mercada, Nagradowicki, Natasia, Raskud, Rubinek, Rufus, Skald, Skarb, Suveren i Tocada,
- 1 typu pastewny nieoplewiony – Gawrosz.

Jęczmień jary jest uprawiany głównie na cele browarne i pastewne. Ziarno bywa wykorzystywane również przez przemysł kaszarski. Podstawą wyboru odmiany powi-

nien być kierunek użytkowania. Na cele browarne należy uprawiać tylko odmiany typu browarnego. Dla potrzeb charakterystyki słownej i grupowania odmian przyjęto w COBORU pięć kategorii i odpowiadające im zakresy syntetycznej oceny wartości browarnej:

- bardzo dobra (8,00-9,00),
- dobra do bardzo dobrej (6,75-7,99),
- dobra (5,50-6,74),
- średnia do dobrej (4,25-5,49),
- średnia (3,00-4,24).

Odporny typ Mlo

Na cele paszowe można uprawiać wszystkie odmiany jęczmienia jarego (w tym i browarne), a głównym kryterium wyboru jest plenność ziarna i inne cechy rolnicze. Wyniki wspólnej serii doświadczeń z obydwoma typami użytkowymi jęczmienia jarego wykazują, że szereg odmian typu browarnego może konkurować z najplenniejszymi odmianami pastewnymi.

W rejonach dużego zagrożenia chorobami ważna jest zdrowotność odmian. Odmiany jęczmienia różnią się typami genetycznej odporności na mączniaka. Największą efektywnością odznacza się typ Mlo. Posiadają go odmiany – Basza, Class, Jersey, Marthe, Nuevo, Ser, Prestige, Sebastian, Toucan, Xanadu, Żęglarz, Bryl, Justina, Nagradowicki i Rubinek.

Tolerancyjny Poldek

Przy uprawie na lepszych stanowiskach i przy wyższym nawożeniu azotowym, istotna jest odporność na wyleganie. Zwiększoną odpornością na wyleganie cechują się odmiany Class, Mauritia, Nadek, Poldek, Sebastian, Stratus, Żęglarz i Frontier. Odmianą o dużej tolerancji na zakwaszenie jest Poldek.

W 2013 roku wpisano do Rejestru odmiany:

■ OLYMPIC

pełnomocnik hodowcy RAGT Semences Polska Sp. z o.o.

Odmiana typu browarnego, o dobrej wartości browarnej. Plenność dobra. Odporność na mączniaka prawdziwego dość duża, na plamistość siatkową, rdzę jęczmienia, rynchosporiozę i czarną plamistość – średnia. Rośliny dość niskie (ok. 68 cm), o dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia średni, dojrzewania dość późny. Masa 1000 ziaren dość mała (ok. 48 g), zawartość białka w ziarnie i wyrównanie ziarna – średnie. Tolerancja na zakwaszenie gleby słaba.

■ KWS ORPHELIA

pełnomocnik hodowcy KWS Lochow Polska Sp. z o.o.

Odmiana typu browarnego o dobrej wartości browarnej. Plenność dobra. Odporność na mączniaka prawdziwego – dość duża, na plamistość siatkową, rynchosporiozę i czarną plamistość – średnia, na rdzę jęczmienia dość mała. Rośliny niskie (ok. 65 cm) o dość małej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren przeciętna, wyrównanie ziarna dość słabe, zawartość białka w ziarnie dość mała. Tolerancja na zakwaszenie gleby – słaba.

■ NOKIA

pełnomocnik hodowcy KWS Lochow Polska Sp. z o.o.

Odmiana typu browarnego o dobrej wartości browarnej. Na Nizinie Śląskiej plenność bardzo dobra. Odporność na mączniaka prawdziwego, plamistość siatkową, rdzę jęczmienia, rynchosporiozę i czarną plamistość – średnia. Rośliny o przeciętnej wysokości (ok. 70 cm) i dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia dość wczesny, dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren przeciętna, wyrównanie ziarna średnie, zawartość białka w ziarnie dość mała. Tolerancja na zakwaszenie gleby słaba.

■ PENGUIN

pełnomocnik hodowcy Danko Hodowla Roślin Sp. z o.o.

Odmiana typu pastewnego. Plenność w całym kraju bardzo dobra. Odporność na mączniaka prawdziwego dość duża, na plamistość siatkową, rdzę jęczmienia, rynchosporiozę, czarną plamistość średnia. Rośliny o przeciętnej wysokości (ok. 72 cm) i o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren dość mała, wyrównanie ziarna dość słabe, zawartość białka w ziarnie średnia. Tolerancja na zakwaszenie gleby słaba.

■ SOLDI

pełnomocnik hodowcy Saaten-Union Polska Sp. z o.o.

Odmiana typu pastewnego. Plenność na Nizinie Śląskiej bardzo dobra. Odporność na mączniaka prawdziwego dość duża, na plamistość siatkową, rdzę jęczmienia, rynchosporiozę i czarną plamistość – średnia. Rośliny dość niskie (ok. 69 cm), o dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren duża do bardzo dużej (ok. 53 g), wyrównanie ziarna dość dobre (ok. 92%), zawartość białka w ziarnie dość duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

■ KWS ATRIKA

hodowca Hodowla Roślin Smolice Sp. z o.o. Grupa IHAR

Odmiana typu pastewnego. Plenność na Nizinie Śląskiej bardzo dobra. Odporność na mączniaka prawdziwego, rdzę jęczmienia i czarną plamistość – średnia, na plamistość siatkową i rynchosporiozę – dość mała. Rośliny o przeciętnej wysokości (ok. 72 cm) i odporności na wyleganie. Termin kłoszenia dość wczesny, dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren duża (ok. 51 g), wyrównanie ziarna dość dobre (ok. 93%), zawartość białka w ziarnie dość duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

■ ARGENTO

pełnomocnik hodowcy Danko Hodowla Roślin Sp. z o.o.

Odmiana typu pastewnego. Plenność w całym kraju dobra do bardzo dobrej. Odporność na mączniaka prawdziwego dość duża, na rdzę jęczmienia, czarną plamistość, plamistość siatkową i rynchosporiozę – średnia. Rośliny dość niskie (ok. 67 cm) o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren przeciętna, wyrównanie ziarna dość słabe (ok. 87%), zawartość białka w ziarnie dość mała. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

■ OBEREK

hodowca Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. Grupa IHAR

Odmiana typu pastewnego. Plenność w całym kraju dobra do bardzo dobrej. Odporność na czarną plamistość dość duża, na mączniaka prawdziwego, plamistość siatkową i rdzę jęczmienia – średnia, na rynchosporiozę dość mała. Rośliny dość niskie (ok. 69 cm) o dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia dość późny, dojrzewania przeciętny. Masa 1000 ziaren duża do bardzo dużej (ok. 52 g), wyrównanie ziarna średnie, zawartość białka w ziarnie dość duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby słaba.

■ HAJDUCZEK

hodowca Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. Grupa IHAR

Odmiana typu pastewnego. Plenność w całym kraju dobra do bardzo dobrej. Odporność na mączniaka, plamistość siatkową, rdzę jęczmienia i rynchosporiozę – średnia, na czarną plamistość dość mała. Rośliny niskie (ok. 65 cm), o dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny. Masa 1000 ziaren duża (ok. 52 g), wyrównanie ziarna średnie, zawartość białka w ziarnie dość duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

■ OWIES

W Rejestrze Odmian (Ro) znajduje się 30 odmian owsa (w tym dwie hodowli niemieckiej). 19 to odmia-

ny żółtoziarniste polskiej hodowli – Arab, Arden, Berdysz, Bingo, Borowiak, Breton, Chwat, Deresz, Furman, Haker, Kasztan, Koneser, Krezus, Pogon, Rajtar, Sławko, Szakal, Zuch i Scorpion (DE) oraz 4 wczesne, polskie odmiany do uprawy w terenach górskich – Celer, Grajcar, Sprinter i Stoper. Dodatkowo – 1 odmiana białoziarnista hodowli niemieckiej Flamingprofil, 1 odmiana brązowozziarnista polskiej hodowli Gniady oraz 5 odmian formy nieoplewiona, polskiej hodowli Cacko, Maczo, Nagus, Polar i Siwek.

Fitosanitarny owies

Uprawa owsa spełnia ważną rolę rośliny fitosanitarnej w płodozmianie z dużym udziałem zbóż (powyżej 50%). Dobrze znosi uprawę po zbóżach, a sam jest dość dobrym przedplonem dla innych zbóż.

Główna część produkcji owsa jest przeznaczana na paszę, a niewielką część skupują płatkarnie. W uprawie z przeznaczeniem na paszę, istotną cechą jest plon ogólny ziarna i zawartość łuski. W żywieniu dla przeżuwaczy i koni udział łuski w plonie nie ma większego znaczenia. W żywieniu trzody chlewnej i drobiu pożądana jest jak najmniejsza zawartość włókna. W tym kierunku użytkowania preferowane są nieoplewione odmiany owsa Polar – o niewielkim udziale ziaren oplewionych oraz dużej koncentracji wartościowego białka i tłuszczu.

Mało łuski, kolor bez znaczenia

Większość nowych odmian cechuje wysoki potencjał plonotwórczy oraz cechy istotne przy skupie na potrzeby płatkarni. Najniższym udziałem łuski (24-26%) cechują się odmiany Polar (nizinne nieoplewione) oraz Chwat, Sławko, Szakal i Siwek. Dużą masą 1000 nasion (35,1-38,4g) cechują się odmiany Borowiak, Szakal i Sławko. Najwyższą zawartość białka mają odmiany Polar. Najwyższą zawartość tłuszczu – Kasztan i Polar. Najwyższa gęstość w stanie zsypanym występuje u odmian Boro-

wiak, Szakal, Polar, Celer i Sprinter. Dobre wyrównanie ziarna cechują odmiany Sławko i Szakal. Zabawienie łuski nie ma większego znaczenia, ale chętniej skupowane są odmiany żółtoziarniste.

Ważną cechą jest też termin dojrzewania, szczególnie przy uprawie owsa w górach. Owies uprawiany w warunkach górskich reaguje wydłużeniem okresu wegetacji. Odmiany przeznaczone do uprawy w terenach górskich, dzięki wcześniejszemu dojrzewaniu są mniej zawodne na terenach powyżej 500-600 m n.p.m. Owies dobrze znosi nieco większe zakwaszenie gleby, jednak należy zapewnić mu optymalny poziom pH powyżej 5,5. W 2013 roku wpisano do Rejestru odmianę:

■ KOMFORT

hodowca Danko Hodowla Roślin Sp. z o.o.

Odmiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy w całym kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich. Plon ziarna z łuską – duży do bardzo dużego, bez łuski bardzo duży. Odporność na mączniaka prawdziwego i rdzę wieńcową dość duża, na rdzę żdźbłową, helmintosporiozę i septoriozę liści – średnia. Rośliny średniej wysokości (ok. 93 cm), o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia dość wczesny, dojrzewania przeciętne. Udział łuski dość mały (ok. 24%), wyrównanie ziarna dobre, zawartość białka w ziarnie dość mała, tłuszczu dość duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.

PSZENŻYTO

W Rejestrze odmian (Ro) znajduje się 9 odmian polskiej hodowli – Andrzej, Dublet, Kargo, Legalo, Matejko, Mieszko, Milewo, Milkaro i Nagano.

Pszenżyto jare nie ustępuje wysokością plonowania innym zbożom jarym. Jest przystosowane do uprawy

na glebach słabszych, często nadmierne zakwaszonych lepiej niż pszenica i jęczmień. Nieźle znosi okresowy niedobór wilgoci w glebie. Późne dojrzewanie tego zboża ogranicza jego uprawę w rejonach o krótszym okresie wegetacji (rejony podgórskie), tym bardziej, że ziarno pszenżyta jest bardzo podatne na porastanie.

Wszystkie zarejestrowane odmiany mają zbliżone wymagania glebowe. Uprawa pszenżyta powinna koncentrować się na glebach kompleksów żyznych bardzo dobrym i dobrym, a także słabym, ale w dobrej kulturze.

W 2013 roku nie wpisano nowych odmian do rejestru. Z Rejestru Odmian skreślono natomiast, na wniosek hodowcy, jęczmień jary odmian Binal i Mauritia. Nasiona odmian skreślonych z Ro mogą znajdować się w obrocie handlowym jeszcze przez trzy lata. Materiał siewny nowych odmian zbóż jarych będzie dostępny po ich rozmnożeniu przez hodowcę.

Informacje o odmianach zbóż jarych podano wg danych COBORU w Słupi Wielkiej: „Lista odmian 2012 Rośliny zbożowe”; „Syntezy wyników doświadczeń rejestrowych. Zboża jare 2012. Zeszyt nr 105 COBORU” oraz opracowania charakterystyk nowych odmian autorstwa J. Szarzyńska, P. Tokarski, A. Skrzypek z Zakładu Badania i Oceny Wartości Gospodarcze COBORU w Słupi Wielkiej.

Szczegółowe informacje o wynikach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego i Rolniczego i pełną listę zalecanych odmian znajdziecie Państwo na stronie www.zybiszow.coboru.pl i www.dodr.pl

Ewa Śmiałek COBORU, SDOO Zybyszów